

NIVO INFORMISANOSTI DIJABETIČARA O SINDROMU DIJABETESNOG STOPALA

Dragoslav MILENKOVIĆ i Miroslav STOJILJKOVIĆ

Dom zdravlja u Kruševcu i Hirurška klinika Kliničkog centra u Nišu

Ovim istraživanjem želeli smo da saznamo sadašnji nivo informisanosti dijabetičara o sindromu dijabetesnog stopala; 85% anketiranih smatra da dobija dovoljno saveta o svojoj bolesti, dok je 7% ispitanika dalo negativan odgovor. Kod lekara odlaze i kontrolišu glikemiju 60% ispitanika, i to 12 puta godišnje. Pisana uputstva o svojoj bolesti je dobilo 75% ispitanika.

Angažovanje dijabetičara u lečenju svoje bolesti, nivo informisanosti i štetne navike, kvalitet zdravstvenih stavova i ponašanje, jesu merila dostignuća zdravstvene zaštite. Osposobljavanje dijabetičara za aktivno učešće u lečenju svoje bolesti je osnovni cilj zdravstveno-vaspitnog rada.

Ključne reči, informisanost, dijabetes melitus, dijabetesno stopalo

Uvod

Dijabetesno stopalo je posebni oblik manifestacije simetrične periferne polineuropatije koga karakteriše bezbolno nastao neuropatski ulkus, sa neprijetnim početkom, usled ispada senzibiliteta, kada na mestu pritiskivanja pri hodu dolazi do ponovljenih malih trauma (*Medici Zamlakar, 1996; Stojiljković, 1983*).

U uslovima uvođenja rigoroznih međunarodnih sankcija protiv naše zemlje došlo je do pogoršanja dijabetološke zaštite. Zbog smanjenog snabdevanja lekovima, medicinskim i hirurškim materijalom došlo je do naglog skoka pogoršanja hroničnih komplikacija dijabetesa (*Devečerski, 1992*).

Dijabetesna gangrena stopala je u znatnom porastu (2,7% u 1992. prema 4,3% u 1995). U istom periodu amputacija zbog gangrene je povećana čak za 10 puta. To je dalje dovelo do povećanja stope smrtnosti od 12,3 na 20,7 na 100000 stanovnika.

Imajući u vidu prirodu i tok oboljenja dijabetesnog stopala i da je ono u direktnoj zavisnosti od svakodnevnog ponašanja dijabetičara, to je kod ove grupacije od posebne važnosti primena zdravstveno-vaspitnog rada (*Stojiljković, 1983*).

Cilj rada

Ovim istraživanjem smo želeli da na osnovu iscrpne analize domaće i svetske literature, a upoređujući sa našim rezultatima utvrdimo sadašnji nivo informisanosti dijabetičara o sindromu dijabetesnog stopala.

Materijal i metodologija rada

Studijom je obuhvaćeno 100 dijabetičara pregledanih u toku tro-mesečnog perioda u okviru Doma zdravlja-Kruševac. Kao izvor podataka služio je anketni upitnik sa neophodnim pitanjima za realizaciju studije.

Rezultati rada

Projekat je rađen u Domu zdravlja-Kruševac u trajanju od tri meseca, a kao izvor podataka služio je anketni upitnik. Anketom je obuhvaćeno 100 dijabetičara - 85% anketiranih smatra da dobija dovoljno saveta o svojoj bolesti i mogućim komplikacijama, dok je 7% ispitanika dalo negativan odgovor - 25% ispitanika nije dobilo pisana uputstva, 60% dijabetičara odlazi kod lekara i kontroliše šećer 12 puta godišnje. Na pitanje da li se promene na stopalu dijabetičara mogu izlečiti 60% je odgovorilo potvrdno, 20% nije znalo odgovor, a 20% je dalo odgovor ne, 84% je odgovorilo pozitivno na pitanje da li je značajno da se leče pravilno kako savetuju lekari, a 12% dijabetičara je čulo za sindrom dijabetesnog stopala a ne zna kako se ispoljava, 55% ispitanika smatra da u slučaju da se pojavi sindrom dijabetesnog stopala dozu leka ne treba smanjivati, 10% ne zna odgovor, a 15% ispitanika bi povećalo dozu, a 20% ispitanika bi se javilo nadležnom lekaru za savet (tabela 1).

Tabela 1. Informisanost ispitanika o sindromu dijabetesnog stopala

pol obolelih	broj obolelih	da	.ie
žene	60	50	8
muškarci	40	35	7
ukupno	100	85	15

Anketirani pridaju veliki značaj dobroj glikoregulaciji putem HDR ishrane i umerenoj fizičkoj aktivnosti čak 85% muškaraca i 65% žena. Grupi uhranjenih i izrazito ugojenih pripada 70% anketiranih, polovina ispitanika smatra da dobro vodi HDR, a samo 15% ispitanika samokritično izjavljuje da oreviše jede. Muškarci na prvom mestu po važnosti u terapiji stavljaju dijetu, zatim fizičku aktivnost i mirniji život. Žene na treće mesto stavljaju medikamentoznu terapiju. Na tabeli 2 data je distribucija obolelih po godinama starosti iz koje se vidi da je sindrom dijabetesnog stopala zastupljen u starijim dobnim grupama i to od 54 god. i više čak 55,23%.

Tabela 2. Distribucija obolelih po godinama starosti

dobne grupe	%
25 do 34	3,45
35 do 44	10,69
45 do 54	30,32
54 i vise	55,23
ukupno	100

Diskusija

Jedna od važnih mera u lečenju šećerne bolesti i njenih komplikacija je informisanje istih o svojoj bolesti, ukazivanje na štetno dejstvo gojaznosti, nepravilne ishrane, pušenja, alkohola i fizičke neaktivnosti. Osposobljavanje dijabetičara za aktivno učešće u lečenju svoje bolesti je osnovni cilj zdravstveno-vaspitnog rada.

Kroz pravilno obaveštavanje postiže se otklanjanje štetnih navika i menjanje stavova u smislu prihvatanja pozitivnih i aktiviranja istih u lečenju svoje bolesti.

Uzimajući u obzir značaj dijabetesa kao bolesti same po sebi i kao faktora za nastanak oboljenja stopala, rezultati istraživanja o nivou informisanosti ispitanika o ovoj bolesti i njenom lečenju nas usmeravaju na nove puteve u zdravstveno-vaspitnom radu sa dijabetičarima. Opredeljenje većine anketiranih da lečenje svoje bolesti povere ordinirajućem lekaru ukazuje na presudnu ulogu lekara i njegovih saradnika u ovoj oblasti.

Zaključak

Nivo informisanosti dijabetičara o sindromu dijabetesnog stopala je zadovoljavajući, ali se dijabetičari na različite načine putem metoda zdravstveno-vaspitnog rada moraju upoznati o svojoj bolesti i biti permanentno praćeni od strane tima stručnjaka koji će im adekvatnom terapijom pružiti odgovarajuću pomoć.

Literatura

- Medić M. i Zamlakar, G.* (1996). Diabetes mellitus. Odabrana poglavlja. Savremena administracija. Beograd.
- Milenković D.* (2000). Ešerihija coli i infekcija urogenitalnog trakta dijabetičara. Magistarski rad. Niš.
- Devečerski M.* (1992). Diabetes melitus. Savremena administracija. Beograd.
- Stojiljković M.* (1983). Timski rad hirurga u zbrinjavanju sindroma dijabetesnog stopala. Doktorska disertacija. Univerzitet. Niš.

NIVEAU D'INFORMATION DES DIABETIQUES SUR LE SYNDROME DU PIED DIABETIQUE

Dragoslav MILENKOVIĆ et Miroslav STOJILJKOVIĆ

Foyer de la sante de Kruševac et le Centre clinique de Niš

Par cette recherche on a voulu savoir le niveau present de l'information des diabetiques sur le syndrome du pied diabetique. 85 pour cent des enquetes sont d'opinion qu'ils obtient des conseils suffisants sur leur maladie, tandis que 7 pour cent des enquetes ont donne la reponse negative. Chez le medecin partent et controlent la glycemie 60 pour cent des enquetes et meme 12 fois par ans. Les directives ecrites ont leur maladie ont obtenu 75 pour cent des enquetes.

L'engagement des diabetiques dans le traitement de leur maladie, le niveau d'information et les habitudes nuisikles, la qualite des attitudes de sante et la conduite sont les criteres des echeances de la protection de sante. Rendre capables les diabetiques dans le traitement de leur maladie est le but de base du travail educatif et de sante.

Les mots cles: Information, diabete, pied diabetique

LEVEL OF THE DIABETES PATIENTS KNOWLEDGE ABOUT THE DIABETES FOOT SYNDROME

Dragoslav MILENKOVIĆ and Miroslav STOJILJKOVIĆ

Medical center, Kruševac and the Surgical Clinic of the Clinic Center, Niš

The aim of the research is to find out how much the diabetes patients know about the diabetes foot syndrome. As many as 85% of the examined think they get enough advice about their disease while 7% give a negative answer. 60% of the examined go to see the doctor and control their glycemia 12 times a year. The written instructions about the disease are obtained by 75%.

The diabetes patients' involvement in the treatment of their disease, the degree of their knowledge and their harmful habits, as well as the quality of the attitudes to health and behavior - these are all standards for measuring the health protection achievement. To make the diabetes patients able to take an active part in treating their disease is the basic goal of the medical-educational work.

Key words: Knowledge level, diabetes mellitus, diabetes foot

Autor: Mr sci Dragoslav Milenković, lekar, Dom zdravlja u Kruševcu; kućna adresa: Stragari - Trstenik.

(Rad je Uredništvo primilo 26. novembra 2001. godine)